

Кравченко Оксана Олексіївна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна.
okskravchenko@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-9732-6546>

УКРАЇНО-ЛИТОВСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ ОБМІН З КАНІСТЕРАПІЇ: ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Постановка проблеми. У 2015 р. підписана Угода між Урядом України та Урядом Литовської Республіки про Раду обмінів молоддю України та Литви (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1016). Метою Ради є підтримка співробітництва української та литовської молоді задля розбудови дружнього співробітництва між народами України та Литовської Республіки. Рада реалізує мету, зазначену в пункті 1 цієї статті, шляхом підтримки та фінансування: 1) обмінів молоддю між Україною та Литвою; 2) проєктів, які готуються і здійснюються організаціями, що займаються українськими та литовськими молодіжними обмінами та іншими ініціативами; 3) заходів, зустрічей та інших ініціатив за участю української та литовської молоді; 4) інформаційних проєктів, спрямованих на заохочення співпраці у сфері міжкультурного діалогу, пропагування толерантності, взаєморозуміння і кращої обізнаності української та литовської молоді; 5) проєктів, спрямованих на обмін і поширення практичного досвіду позитивного співробітництва між організаціями, що реалізують молодіжну політику і працюють з молоддю; 6) публікацій, спрямованих на зближення народів України та Литовської Республіки (Угода між Урядом України та Урядом Литовської Республіки про Раду обмінів молоддю України та Литви, 2015).

Порядок здійснення обмінів молоддю України та Литви здійснюються шляхом участі молоді у проєктах, які реалізуються неприбутковими інститутами громадянського суспільства

та установами, які працюють з молоддю та визначаються відповідно до результатів конкурсу, який проводиться Комітетом Ради обмінів молоддю України та Литви через адміністративний орган – Міністерство молоді та спорту України.

У 2025 р. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини реалізував проєкт «Соціально-психологічна підтримка молоді: досвід України і Литви з каністерапії».

Тема проєкту відповідає проблематиці, над якою працюють співробітники університету спільно із стейкхолдерами. Зокрема, у 2020 р. підготовлена і видана колективна монографія «Каністерапія як інноваційний напрям соціально-психологічної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами», у 2022 – «Соціально-психологічна реабілітація вразливих категорій громадян від наслідків війни». Наукові дослідження здійснюються у співпраці із каністерапевтами Клубу собаківництва Товариства сприяння обороні України: проводяться гостьові лекції, надаються наукові послуги, спільні конференції. У 2024 р. університет став виконавцем науково-дослідного проєкту «Соціально-психологічна реабілітація комбатантів з посттравматичним стресовим розладом методом каністерапії» (номер державної реєстрації: 0125U001648). У 2025 р. видана колективна монографія «Каністерапія як сучасний напрям соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій громадян: зарубіжний та український досвід».

Відповідно до наказу № 145/6/25 Міністерства молоді та спорту України від 13.10.2025 р. у період з 15 по 22 жовтня 2025 р. українська делегація молоді перебувала у м. Вільнюс Республіки Литва (координатор: доктор педагогічних наук, професор Ауксе Петрушкевічуте).

З теоретико-методологічної точки зору актуалізується необхідність вивчення досвіду реалізації молодіжних обмінів, виявлення їхнього впливу на розвиток молодіжної політики, міжнародної співпраці, волонтерської діяльності та соціальну активність молоді.

Аналітичне дослідження впливу молодіжних обмінів на розвиток міжкультурної компетентності представлено у праці «Council of Europe. Youth Work and Youth Exchanges: Policy and Practice. Strasbourg: Council of Europe Publishing (2023). Аналіз ролі міжнародних молодіжних обмінів у формуванні громадян світу представлено у виданні «UNESCO. Youth Mobility and Global Citizenship Education (Paris, 2022). У статті І. Петренко розглянула педагогічні аспекти міжнародних молодіжних обмінів (Петренко, 2022). Т. Жучков висвітлює волонтерську діяльність в Україні як важливий інструмент суспільної солідарності, інструмент, який підтримує збройний спротив агресору, закриває низку гуманітарних потреб. Водночас демонструє, що вітчизняне законодавство може бути значно вдосконалено, якщо за зразок будуть взяті відповідні здобутки Польщі і Литви (Жучков, 2024). У 2024 р. за підсумками проекту «Соціально-психологічна підтримка ментального здоров'я молоді в громадах Литви і України» за фінансової підтримки Міністерства молоді та спорту України у межах здійснення обмінів молоддю України та Литви здійснено аналіз та порівняння практики соціально-психологічної підтримки ментального здоров'я молоді у громадах Литви та України, визначено ефективні підходи та методи, а також розроблено рекомендації щодо їх впровадження для покращення психічного благополуччя молодих людей в обох країнах (Кравченко, 2025).

Спеціальних досліджень, присвячених вивченню досвіду реалізації україно-литовських молодіжних проектів, немає, що виступає

прогалиною для презентації багаторічної співпраці у напрямі соціокультурної підтримки ЄС України та її руху на шляху до євроінтеграції.

Метою дослідження є узагальнення практичного досвіду молодіжного обміну між українською та литовською молоддю за темою каністерапії у контексті виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сферах молоді, фізичної культури та спорту.

Виклад основного матеріалу. Міністерством молоді та спорту України з 2016 по 2023 роки проведено 58 проектів у рамках обмінів молоддю України та Литви.

У 2024 році реалізовано 9 таких проектів, у яких взяли участь 200 осіб (Партнерство та розвиток: молодіжні обміни з Польщею та Литвою, б. д.). Серед учасників – Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (місце реалізації м. Радвілішкіс). Тема проекту: Соціально-психологічна підтримка ментального здоров'я молоді в громадах Литви і України. Учасниками стали 15 осіб української молоді.

У 2025 р. університет реалізував проект «Соціально-психологічна підтримка молоді: досвід України і Литви з каністерапії» (місце реалізації м. Вільнюс). Учасниками стали 11 осіб української молоді.

Мета проекту – сприяти покращенню соціально-психологічного стану молоді в Україні шляхом вивчення, адаптації та впровадження ефективних практик каністерапії на основі досвіду Литви. Актуальність проекту зумовлена критичним зростанням проблем з психічним здоров'ям молоді в Україні, що на тлі обмеженості традиційних методів та доведеної ефективності каністерапії (зокрема, за успішним досвідом Литви) для покращення емоційного стану та соціалізації, особливо молоді з особливими потребами, робить вкрай важливим впровадження цієї інноваційної практики шляхом професійного обміну та міжкультурної співпраці для швидкого розвитку та інтеграції в український контекст.

Відповідно у період із 15 жовтня по 22 жовтня 2025 року українська делегація перебувала у м. Вільнюс і працювала над реалізацією мети та завдань проекту. Відповідно до

контент-аналізу програми заходів отримали інформацію про заклад або установу, які відвідували учасники з характеристикою кращих практик для використання в українських реаліях та окреслення перспектив для україно-литовської співпраці:

– *офіційна зустріч української делегації у Сеймі Литовської Республіки* – учасників зустріч канцлер Альгірдас СТОНЧАЙТІС. Спільно обговорили досягнення і перспективи співпраці у сфері освіти та молодіжної політики. Особливою частиною програми стала *тематична зустріч із литовськими фахівцями у сфері кністерапії* Орінта, Ауксе, Міндаугас Сеюнас (Литовський університет медичних наук), які поділилися практичним досвідом і провели майстер-клас із собаками-терапевтами Аргісом та Луною. Встановлено, що послуги кністерапії надаються як у державних установах, так і розвиненою є приватна практика. Поряд із наданням терапевтичних послуг з участі собак, у Литві проводяться наукові дослідження, організуються конференції, видаються науково-методичні праці;

– *воркшоп у Клайпедській Літорінській школі*. Під час візиту до школи, де з дітьми з особливими освітніми потребами працюють професійні кністерапевти, учасники ознайомилися з методиками їхньої роботи. Вони відвідали спеціалізований кабінет, де мали можливість ознайомитися із практичними техніками роботи ерго- та кністерапевта у парі з собакою з дітьми з особливими освітніми потребами. Це стало унікальною можливістю побачити реальні приклади застосування кністерапії в освітньому процесі. Окрім того, учасники проекту поділилися своїм досвідом та практичним досвідом використання різних технік кністерапії. Це перша школа у Литві, яка має ліцензію для роботи кністерапевтів.

Заслуговує на увагу реалізація проекту «Забезпечення освітньої допомоги та скоординованих послуг у місті Клайпеда», що фінансується Європейським Союзом. У межах цього проекту фінансуються заняття з кністерапії. Під час цих занять діти знайомляться з новими чотирилапими друзями, які допомагають їм навчитися безпечно спілкуватися; вони

розвивають здатність розуміти навколишнє середовище та діяти у повсякденній діяльності. Такі заняття засвідчують розвиток соціальних навичок через спілкування та догляд за собакою, розвиток дрібної моторики, концентрацію, а також фізичне та емоційне розслаблення (Літоранська школа, б.д.).

У школі заняття з кністерапії тривають 30 хв, з них 15 хв тактильних вправ із собакою. Попередньо вивчається діагноз дитини, досліджуються потреби і проблеми дитини, а також проводиться психологічна діагностика. На основі такої інформації складається індивідуальний план роботи, підбираються ігри та методи роботи для реалізації плану занять. Ключовим підходом виступає той факт, що собака є мотиватором для дитини в освітній, соціальній, комунікативній, соціалізаційній діяльності. Водночас визначено переваги кністерапії у закладі освіти – у школі необмежений час для тривалості занять з конкретною дитиною.

Напрямки кністерапії у закладі освіти: емоційна підтримка – собака допомагає дитині почуватися безпечно, знижує стрес, тривожність та покращує настрій; розвиток соціальних навичок – діти вчаться спілкуватися, чекати своєї черги, виявляти емпатію та турботу; розвиток моторики – завдання з собакою заохочують рух: погляджування, ведення, ігри; сенсорна стимуляція – собака як джерело відчуттів: дотик шерсті, запах, звуки, рухи; сприяння мовленню та спілкуванню – дітей заохочують говорити, давати команди та розповідати про собаку; зміцнення самооцінки – дитина відчуває свою важливість, коли собака реагує на її дії чи команди.

За результати впровадження кністерапії у закладі освіти визначено рекомендації для фахівців: вибрати правильну собаку та завдання відповідно до потреб дитини; забезпечити безпечну та позитивну взаємодію між дитиною та собакою; спостерігати за реакціями та прогресом дитини; співпрацювати з іншими спеціалістами (ерготерапевтами, логопедами, психологами); інформувати батьків про хід та цілі терапії (Літоранська школа, б.д.);

– *зустріч у Клайпедському університеті* – єдиний університет у Балтійському регіоні, де

здійснюється підготовка фахівців із різних напрямів реабілітації – фізичної, трудової, логопедичної, психосоціальної тощо. Особливість цього університету полягає в тому, що в освітній процес і наукові дослідження активно інтегровано тваринно-асистовані методи терапії, зокрема каністерапію (терапію за участю собак). Там проводяться дослідження та практичні програми, спрямовані на реабілітацію дітей і дорослих із різними порушеннями за допомогою спеціально підготовлених собак;

– учасники відвідали *Центр візитів Сейму Литовської Республіки*, де взяли участь у міжнародній конференції із соціальної роботи. Захід дав змогу обмінятися думками з колегами, дізнатися про сучасні тенденції у сфері соціальної підтримки молоді та обговорити роль інноваційних методів, зокрема каністерапії, у роботі з різними соціальними групами;

– навчальний візит до Прогімназії імені Гедеміна у Вільнюсі. Під час зустрічі з директором навчального закладу, психологами, спеціальним педагогом, соціальними педагогами та каністерапевтом учасники ознайомилися з особливостями роботи литовських освітніх установ, які поєднують традиційні та інноваційні підходи до виховання і навчання дітей. Встановлено, що каністерапія у школах Литви використовується як програма адаптації першокласників до навчання, а також як терапевтичні заняття для дітей з особливими освітніми потребами. Заняття з каністерапії відбувається 1 раз на тиждень, заняття триває 45 хвилини, але з собакою тактильність – 20 хвилини. Основною засадою занять є індивідуальний підхід – залежить від потреб дитини. Серед переваг каністерапії – це комплексне одночасне задіяння психофізичних функцій організму: потребує уваги, концентрації, слухання, зору, виконання завдань. Каністерапія виступає засобом мотивації дитини, тим самим підвищує самооцінку;

– вивчення унікального *досвіду дошкільного закладу м. Вільнюс, що працює за методикою Кнейпа*. Такий підхід спрямований на гармонійний розвиток дитини, формування емоційної стійкості та комунікативних навичок, в тому числі через взаємодію з тваринами;

– *Центру терапевтичного розвитку APLINK* – унікальний заклад, розташований у мальовничій лісовій зоні. Центр спеціалізується на роботі з дітьми, які мають емоційно-поведінкові порушення. Під час зустрічі литовські соціальні працівники поділилися своїми підходами до підтримки таких дітей і їхніх сімей, розповіли про комплексний підхід до терапії, а також показали учасникам навчальні аудиторії, сенсорні кімнати, кабінети психолога та соціального працівника. До кожної дитини прикріплюється фахівець, і мета такої співпраці – не академічна підготовка, а емоційна підтримка. У закладі відбувається терапія лісом, а також формуються соціальні навички. Форми і методи роботи: кейс-стаді з конкретним випадком спільно з вчителями; спостереження за дітьми і підготовка рекомендацій учителям; виховні години з дітьми; робота з батьками; TBRI – методика навчання з дітьми; табір сімейного проживання у лісі; впровадження методики Ugdimas – вирощування людини;

– навчальний візит до *Центру для дітей з порушеннями слуху Литви* – єдиний у країні заклад, який поєднує освітню, соціальну та терапевтичну роботу з цією категорією дітей. Українські учасники мали нагоду поспілкуватися з адміністрацією, педагогами, сурдопедагогами та вихованцями центру. Завдяки цьому вони змогли детальніше ознайомитися з литовською системою соціальної педагогіки, інноваційними методами навчання та адаптації дітей із порушеннями слуху до повноцінного життя у суспільстві;

– вивчення діяльності *Університету Вітовта Великого* щодо особливостей підготовки педагогів, відвідали навчальні аудиторії, лабораторії, а також матеріально-технічну базу університету. Під час зустрічей зі студентами та викладачами обговорювалися актуальні підходи до соціально-психологічної підтримки молоді, інклюзивної освіти та залучення терапевтичних тварин в освітній процес. Особливу увагу було приділено візиту до дошкільного освітнього закладу, який є структурним підрозділом університету. Саме тут учасники побачили, як освітні програми поєднуються

з науковими дослідженнями та практичною діяльністю педагогів, що працюють із дітьми (Koliada et al., 2021). Символічним етапом програми став візит до Українського центру, створеного за ініціативи перших леді України та Литви. Центр став осередком культурного діалогу, підтримки українських родин та популяризації української мови й культури у Литві;

– навчальна екскурсія до *Молодіжного центру Sofka*, діяльність якого спрямована на соціалізацію молоді, розвиток волонтерства та вуличну роботу. Тут учасники ознайомилися з практичними прикладами того, як соціальні служби й молодіжні організації спільно створюють безпечний простір для самореалізації, творчості та комунікації;

– воркшоп у *Вільнюському центрі психолого-педагогічних послуг*, який здійснює комплексну оцінку психофізичного розвитку дітей та молоді з особливими освітніми потребами. Саме тут учасники мали змогу обмінятися досвідом, обговорити результати роботи та намітити перспективи подальшої співпраці між українськими та литовськими фахівцями у сфері соціально-психологічної допомоги. Саме український досвід каністерпії з дітьми з особливими освітніми потребами зацікавив литовських колег.

Реалізація проекту дозволила ознайомитися з мережею закладів та установ в Литві у сфері освіти (від дошкільної до вищої), соціального захисту, соціально-педагогічного патронажу, спеціальної освіти, молодіжної політики тощо; виявити інноваційні технології соціально-психологічної та соціально-педагогічної підтримки вразливих категорій громадян, сучасні підходи до роботи з молоддю; кращі практики соціалізації та соціальної інклюзії людей з інвалідністю.

Серед учасників проекту – здобувачі вищої освіти зі спеціальності «І 10 Соціальна робота та консультування», відтак участь у проекті сприяє *професійній підготовці майбутніх фахівців*:

– через підсилення формування фахових компетентностей та результатів навчання, пов'язаних із здатністю до розроблення, апробації та втілення соціальних проектів;

– підвищення соціальних та лідерських навичок через розвиток комунікативних здібностей, вміння працювати в команді та лідерських якостей у студентів через активну участь у навчальних заходах та обговореннях, зокрема щодо застосування каністерпії;

– розвиток міжкультурного діалогу та взаєморозуміння: зміцнення зв'язків та обмін досвідом між українськими студентами та литовськими фахівцями у сфері соціально-психологічної підтримки та каністерпії, сприяючи кращому розумінню культурних особливостей обох країн у цьому контексті;

– формування іншомовної компетентності соціального працівника – це здатність ефективно користуватися іноземною мовою (передусім англійською, але також іншими мовами залежно від контексту діяльності) для професійного спілкування, взаємодії з клієнтами, колегами, міжнародними партнерами та участі в глобальному професійному середовищі;

– покращення психічного здоров'я та резильєнтності молоді: підвищення емоційної стійкості та зниження рівня стресу і тривожності серед учасників шляхом ознайомлення та розуміння потенціалу каністерпії як методу підтримки.

Україно-литовський молодіжний обмін відіграє важливу роль у *формуванні громадянської свідомості та засвоєнні демократичних цінностей* серед молоді обох країн. Такі програми сприяють не лише культурному взаємозбагаченню, а й практичному розумінню основ демократії, прав людини, толерантності та активної громадянської участі – принципів, що лежать в основі політики та суспільного життя Європейського Союзу.

Через спільну участь у тренінгах, волонтерських ініціативах, дискусіях і проєктах молоді люди отримують можливість: ознайомитися з європейськими моделями демократичного врядування, громадянської участі та захисту прав людини; порівняти український і литовський досвід у розбудові громадянського суспільства, розвитку молодіжної політики, місцевого самоврядування; формувати критичне мислення та повагу до різноманіття, що є основою демократичної культури;

розвивати навички міжкультурної комунікації й толерантності, які необхідні для життя у відкритому демократичному суспільстві; поглиблювати відчуття європейської ідентичності, сприймаючи демократичні цінності не як абстрактні поняття, а як норми щоденного життя і взаємодії.

Таким чином, україно-литовський молодіжний обмін є ефективним інструментом неформальної освіти, який сприяє інтеграції української молоді до європейського ціннісного простору, зміцнює міждержавну співпрацю та підтримує прагнення України до утвердження демократичних стандартів, характерних для країн ЄС.

За підсумками реалізації проекту було проведено анонімне *опитування серед учасників*. Для цього здійснено анкетування, яке включало три питання. Здійснено аналіз відповідей, який дозволить дізнатися відгуки про проект, результативність для учасників та оцінку через суб'єктивні судження.

На запитання «Чи сподобався Вам проект?» відповіді були такими: «Дуже сподобався проект. Цікаві зустрічі, нові місця, багато цікавої та корисної інформації, яка буде корисною у практичній діяльності в Україні»; «Відкрив нові форми роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Також дізналася, як працювати над емоційним інтелектом, допомагаючи собі та іншим»; «Кожен день був сповнений різними подіями, ми відвідали ряд цікавих лекцій, отримали новий досвід»; «Наші зустрічі поєднували теоретичну інформацію з практичними заняттями»; «Цікавою формою виявилися пізнавальні екскурсії до закладів та установ соціальної сфери та освіти».

Відповіді на питання «Чи актуальною є тема проекту саме для Вас?» були наступними: «Так, звичайно!. Ми живемо у непростий час, тому цей досвід та поради можуть дуже допомогти. Також я пишу наукову роботу, то ці результати використовую у дослідженні»; «Тема актуальна, так як пишу наукову роботу з реабілітації військових. Тому було пізнавально познайомитися із темою каністерапії як методу реабілітації»; «Для мене важливо

навчитися піклуватися про свій психологічний стан і підтримувати інших у цьому»; «У наш час кожен зазнає стресу і не завжди може самостійно справитися. Тому проект дозволяє сформувати соціальні навички стресостійкості»; «для моєї майбутньої професії результати проекту дуже актуальні»; «Проект важливий як для мого особистісного розвитку, так і для майбутньої професії»; «Так, бо я працюю у соціальній сфері, і отриманні знання є цінними для соціальної роботи та психології».

І третє питання стосувалося сформованих знань і вмій з формування навички збереження ментального здоров'я. Відповіді були такими: «Так, завдяки проекту я навчилася використовувати техніки релаксації та самопідтримки, а також більш усвідомлено ставитися до власних почуттів і потреб»; «Так, проект допоміг краще зрозуміти важливість піклування про ментальне здоров'я, сформував практичні навички самопідтримки, емоційної стійкості та взаємодопомоги. Окрім того, завдяки ознайомленню з каністерапією, я зрозуміла, як собаки можуть позитивно вплинути на психоемоційний стан людини, допомагає зменшити стрес, тривогу та покращити соціальні навички»; «Дізналася більше про методи подолання тривоги та стресу завдяки каністерапії, а також про важливість спілкування і взаємопідтримки. Ці знання знадобляться для застосування у повсякденному житті».

Висновки. Україно-литовські молодіжні обміни виступають ефективною формою для виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сферах молоді, фізичної культури та спорту.

Аналіз реалізації такого обміну у 2025 р. Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини за темою «Соціально-психологічна підтримка молоді: досвід України і Литви з каністерапії» засвідчив, що такі активності сприяють покращенню соціально-психологічного стану молоді в Україні шляхом вивчення, адаптації та впровадження ефективних практик каністерапії на основі досвіду Литви.

Програма проекту реалізувалася через навчальні візити, воркшопи, ознайомчі екскурсії,

майстер-класи, тим самим дозволила ознайомитися з мережею закладів та установ в Литві у сфері освіти (від дошкільної до вищої), соціального захисту, соціально-педагогічного патронажу, спеціальної освіти, молодіжної політики тощо; виявити інноваційні технології соціально-психологічної та соціально-педагогічної підтримки вразливих категорій громадян, сучасні підходи до роботи з молоддю; кращі практики соціалізації та соціальної інклюзії людей з інвалідністю.

З огляду на те, що серед учасників проекту є студентська молодь, тим самим молодіжні обміни сприяють професійній підготовці майбутніх фахівців: через формування фахових компетентностей з проектною діяльністю; підвищення соціальних та лідерських навичок; розвиток міжкультурного діалогу та взаєморозуміння; формування іншомовної компетентності; покращення психічного здоров'я та резильєнтності молоді.

Україно-литовські молодіжні обміни відіграють важливу роль у формуванні громадянської свідомості та засвоєнні демократичних цінностей серед молоді обох країн. Такі програми сприяють не лише культурному взаємозбагаченню, а й практичному розумінню основ демократії, прав людини, толерантності та активної громадянської участі – принципів, що лежать в основі політики та суспільного життя Європейського Союзу.

Опитування учасників проекту продемонструвало зацікавленість молоді до участі в таких проектах, прагнення до вивчення європейського досвіду формування демократичних цінностей, а також впливу проекту на професійний та особистісний розвиток молоді.

Перспективами подальших досліджень є дослідження реалізації академічних обмінів між закладами вищої освіти України та Литви, розвитку молодіжної політики обох країн, а також пошуку нових форм україно-литовської співпраці.

Література

1. Угода між Урядом України та Урядом Литовської Республіки про Раду обмінів молоддю України та Литви: Угода Кабінету Міністрів України від 28.08.2015 р. (чинна з 09.12.2015). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_090#Text (дата звернення: 05.01.2026).
2. Міністерство молоді та спорту України: офіційний сайт. URL: <https://mms.gov.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
3. Каністерапія як інноваційний напрям соціально-психологічної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами : монографія / О. О. Кравченко, Н. М. Кривоколинська, Н. А. Стрельченко, С. М. Каштан. Умань : Сочінський М. М., 2020. 224 с.
4. Соціально-психологічна реабілітація вразливих категорій громадян від наслідків війни : кол. моногр. / О. Д. Сафін та ін. ; за заг. ред. О. О. Кравченко; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Київ : Ямчинський О. В., 2022. 406 с.
5. Каністерапія як сучасний напрям соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій громадян: зарубіжний та український досвіди : монографія / О. Д. Сафін, О. О. Кравченко, Н. М. Коляда [та ін.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Київ : Компринт, 2025. 480 с.
6. Council of Europe. Youth Work and Youth Exchanges: Policy and Practice. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2023.
7. Петренко І. В. Молодіжні обміни як форма міжкультурного навчання. *Науковий вісник НаУКМА. Педагогічні науки*. 2022. № 4. С. 45–52.
8. Жучков Т. В. Правове регулювання волонтерської діяльності: досвід Польщі та Литви. Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти : *матеріали II наук.-практ. круглого столу* (м. Суми, 21 червня 2024 р.) / ред. кол.: В. М. Завгородня, А. М. Куліш та ін. Суми : Сумський державний університет, 2024. С. 22–27.
9. Кравченко О. О. Підтримка ментального здоров'я молоді: україно-литовський молодіжний обмін. *Психологічний журнал*. 2025. № 14. С. 116–125. DOI: <https://doi.org/10.31499/2617-2100.14.2025.328745>
10. Партнерство та розвиток: молодіжні обміни з Польщею та Литвою. *Міністерство молоді та спорту України: офіційний вебсайт*. URL: <https://mms.gov.ua/news/partnerstvo-ta-rozvytok-molodizhni-obminy-z-polshcheiu-ta-lytvoiu> (дата звернення: 03.01.2026).
11. Літоранська школа: офіційний сайт. URL: <https://www.litorinosmokykla.lt/category/projektai/> (дата звернення: 05.01.2026).

12. Koliada N., Kravchenko O., Berezivska L., Sysoiev O., Herasymenko O., Shevchuk O. Youth Policy: From Educational Subject to Scientific and Practical Developments. *Human Interaction, Emerging Technologies and Future Systems V. IHET 2021. Lecture Notes in Networks and Systems*. Vol. 319. Springer, Cham, 2021. P. 1235–1241. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-85540-6_158

References

1. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Lytovskoi Respubliki pro Radu obminiv moloddu Ukrainy ta Lytvy [Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Lithuania on the Youth Exchange Council of Ukraine and Lithuania]. (2015). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_090#Text (Last accessed: 05.01.2026) [in Ukrainian].
2. Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy: ofitsiinyi sait [Ministry of Youth and Sports of Ukraine: Official website]. Retrieved from <https://mms.gov.ua/> (Last accessed: 06.01.2026) [in Ukrainian].
3. Kravchenko, O. O., Kryvokolynska, N. M., Strelchenko, N. A., & Kashtan, S. M. (2020). Kanisterapiia yak innovatsiinyi napriam sotsialno-psykholohichnoi rehabilitatsii ditei z osoblyvymy osvitimy potrebamy [Canisotherapy as an innovative direction of socio-psychological rehabilitation of children with special educational needs]. Uman: Sochinskyi M. M. [in Ukrainian].
4. Safin, O. D., et al. (2022). Sotsialno-psykholohichna rehabilitatsiia vrazlyvykh katehori hromadian vid naslidkiv viiny [Socio-psychological rehabilitation of vulnerable categories of citizens affected by the war]. Kyiv: Yamchynskiy O. V. [in Ukrainian].
5. Safin, O. D., Kravchenko, O. O., Koliada, N. M. et al. (2025). Kanisterapiia yak suchasnyi napriam sotsialno-psykholohichnoi rehabilitatsii vrazlyvykh katehori hromadian: zarubizhnyi ta ukrainskyi dosvid [Canis therapy as a modern direction of socio-psychological rehabilitation of vulnerable population groups: foreign and Ukrainian experience]. Kyiv: Kompyrnt [in Ukrainian].
6. Council of Europe (2023). Youth Work and Youth Exchanges: Policy and Practice. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
7. Petrenko, I. V. (2022). Molodizhni obminy yak forma mizhkulturnoho navchannia [Youth exchanges as a form of intercultural learning]. *Naukovyi visnyk NaUKMA. Pedagogichni nauky – Scientific Bulletin of NaUKMA. Pedagogical Sciences*, (4), 45–52 [in Ukrainian].
8. Zhuchkov, T. V. (2024). Pravove rehuliuвання volonterskoi diialnosti: dosvid Polshchi ta Lytvy [Legal regulation of volunteer activity: The experience of Poland and Lithuania]. In: Zavorodnia, V. M., Kulish, A. M. (Eds.), *Suchasni vyklyky dlia mihratsiinoi polityky: pravovi, osviti ta istorichni aspekty – Modern challenges for migration policy: legal, educational and historical aspects: Proceedings of the II scientific-practical round table*. (pp. 22–27). Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet [in Ukrainian].
9. Kravchenko, O. O. (2025). Pidtrymka mentalnogo zdorovia molodi: ukraino-lytovskiy molodizhnyi obmin [Support for the mental health of young people: Ukrainian-Lithuanian youth exchange]. *Psykholohichnyi zhurnal – Psychological Journal*, (14), 116–125. DOI: <https://doi.org/10.31499/2617-2100.14.2025.328745> [in Ukrainian].
10. Partnerstvo ta rozvytok: molodizhni obminy z Polshcheiu ta Lytvoiu [Partnership and development: Youth exchanges with Poland and Lithuania]. *Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy – Ministry of Youth and Sports of Ukraine*. Retrieved from <https://mms.gov.ua/news/partnerstvo-ta-rozvytok-molodizhni-obminy-z-polshcheiu-ta-lytvoiu> (Last accessed: 03.01.2026) [in Ukrainian].
11. Litoranska shkola: ofitsiinyi sait [Litoran School: Official website]. Retrieved from <https://www.litoranosmokykla.lt/category/projektai/> (Last accessed: 05.01.2026) [in Ukrainian].
12. Koliada, N., Kravchenko, O., Berezivska, L., Sysoiev, O., Herasymenko, O., & Shevchuk, O. (2021). Youth Policy: From Educational Subject to Scientific and Practical Developments. *Human Interaction, Emerging Technologies and Future Systems V. IHET 2021. Lecture Notes in Networks and Systems*. (Vol. 319, pp. 1235–1241). Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-85540-6_158

Кравченко О. О. Україно-литовський молодіжний обмін з каністерапії: досвід реалізації та перспективи

У статті здійснено комплексний аналіз досвіду реалізації україно-литовського молодіжного обміну з каністерапії у контексті розвитку міжнародної молодіжної співпраці, євроінтеграційних процесів та виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Розкрито нормативно-правові засади функціонування двосторонніх обмінів, зокрема діяльність Рада обмінів молоддю України та Литви, що координує підтримку спільних проєктів у сфері молодіжної політики. Узагальнено результати реалізації у

2025 році проекту «Соціально-психологічна підтримка молоді: досвід України і Литви з каністерапії», ініційованого Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

Проаналізовано зміст навчальних візитів, воркшопів, майстер-класів та професійних зустрічей у закладах освіти, соціальної підтримки та реабілітації Литовської Республіки. Охарактеризовано ефективні моделі впровадження каністерапії як інноваційного методу соціально-психологічної допомоги дітям і молоді, зокрема особам з особливими освітніми потребами та представникам вразливих категорій населення. Акцентовано увагу на міждисциплінарному характері каністерапії, її впливі на емоційну стабілізацію, розвиток комунікативних і соціальних навичок, формування резильєнтності та покращення ментального здоров'я.

Визначено освітній і професійний потенціал молодіжних обмінів як інструменту неформальної освіти, що сприяє формуванню фахових компетентностей майбутніх соціальних працівників, розвитку лідерських якостей, міжкультурної комунікації та іншомовної компетентності. На основі результатів анонімного опитування учасників доведено позитивний вплив проекту на особистісний розвиток молоді, підвищення мотивації до професійної діяльності та усвідомлення значущості збереження ментального здоров'я в умовах соціальних викликів.

Обґрунтовано значення україно-литовських молодіжних обмінів як ефективного механізму зміцнення громадянської свідомості, утвердження демократичних цінностей, розвитку міжнародного партнерства та інтеграції української молоді до європейського освітнього й ціннісного простору.

Ключові слова: молодіжний обмін, каністерапія, соціально-психологічна підтримка, ментальне здоров'я, неформальна освіта, соціальна робота, інклюзивні практики, міжкультурна співпраця, молодіжна політика, європейські цінності.

Kravchenko O. O. Ukrainian-Lithuanian youth exchange in canisterapy: implementation experience and prospects

The article provides a comprehensive analysis of the experience of implementing the Ukrainian-Lithuanian youth exchange in canitherapy in the context of the development of international youth cooperation, European integration processes and the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union. The regulatory and legal framework for the functioning of bilateral exchanges is disclosed, in particular the activities of the Youth Exchange Council of Ukraine and Lithuania, which coordinates the support of joint projects in the field of youth policy. The results of the implementation of the project "Socio-psychological support of youth: the experience of Ukraine and Lithuania in canitherapy" in 2025, initiated by Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, are summarized.

The content of study visits, workshops, master classes and professional meetings in educational, social support and rehabilitation institutions of the Republic of Lithuania is analyzed. Effective models for implementing canitherapy as an innovative method of socio-psychological assistance to children and youth, in particular persons with special educational needs and representatives of vulnerable categories of the population, are described. Attention is focused on the interdisciplinary nature of canitherapy, its impact on emotional stabilization, the development of communicative and social skills, the formation of resilience and the improvement of mental health.

The educational and professional potential of youth exchanges as a tool of informal education, which contributes to the formation of professional competencies of future social workers, the development of leadership qualities, intercultural communication and foreign language competence, is determined. Based on the results of an anonymous survey of participants, the positive impact of the project on the personal development of youth, increasing motivation for professional activity and awareness of the importance of maintaining mental health in the face of social challenges, is proven.

The importance of Ukrainian-Lithuanian youth exchanges as an effective mechanism for strengthening civic consciousness, establishing democratic values, developing international partnership, and integrating Ukrainian youth into the European educational and value space is substantiated.

Key words: youth exchange, canisterapy, social and psychological support, mental health, non-formal education, social work, inclusive practices, intercultural cooperation, youth policy, European values.

Дата першого надходження статті до видання: 11.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026

